

PROJEKT (24.08.2021)

Tõnu Viik, Tallinna Ülikooli rektor

Tervitus, Eesti VI Omavalitsuspäev, Tartu, 26.08.2021

Austatud Tartu linna- ja maakonnajuhid, riigi ning kohaliku omavalitsuse esindajad, head kolleegid.

Täna võimaluse eest tervitada teid Tallinna Ülikooli poolt. Täna ülikool on üha enam mitte üksnes õppe- ja teaduskeskus vaid ka laiemalt ühiskonna arengusse panustaja. Teadus- ja tõenduspõhisus ei saa enam olla vaid akadeemilise mõtte osa – kogu ühiskonna areng üha keerumaks muutuv maailmas vajab targa eluviisi eestvedajat. Viimati toodu ehk lühendatult TEE ongi Tallinna Ülikooli arengukava üks olulisemaid eesmärke. Kui veelgi täpsem olla siis tagada läbi fokuseerumise ülikooli konkurentsivõime kasv ning võimekus kujundada tarka eluviisi Eestis.

Eelnev kõlab vist natuke pretensioonikalt aga seda nõuabki praegune aeg koos ühelt poolt ülikiire arengu ning teisalt viiruse poolt tekitatud kriisiga mitmetes valdkondades.

Omavalitsuspäev on väga hea näide sellest, kuidas leida võimalusi olla mitte enam kinni varasemates stampides – juba kuues kord tulevad poliitikud, praktikud ja teadlased kokku et analüüsida ühiskonna keskseid probleeme ning samas püüda leida neile ka ühiselt lahendusi. Hea meel on tõdeda et Tallinna Ülikool ning selle ühiskonnateaduste instituut ühiselt MTÜ Polis, Riigikogu ja teiste koostööpartneritega on olnud nii omavalitsuspäeva idee kui ka selle riiklikuks tähtpäevaks kujundamise ühed algatajad.

Sarnaselt varasemale oleme ka tänasele omavalitsuspäevale leidnud kaks väga olulist teemat mis seavad nii teadlaste, praktikute kui ka poliitikute ette üha raskema ülesande – leida lahendused mis looksid uue paradigma, samas ühiskonna arengu järjepidevust lõhkumata.

Kõigepealt riigi ja kohaliku omavalitsuse partnerlusuhted. Tegemist on demokraatliku ühiskonna kahe valijate tahte alusel moodustatava ühiskonna juhtorganiga – Riigikogu ja volikogu on ju oma territooriumi „suveräänid“ - *Vox Populi, Vox Dei*. Võib küsida et kui rahvas on rääkinud ja oma esindajad valinud siis mida siin teistel enam arutada!

Aga demokraatlik ühiskond just arutab, ja seda enam praeguse kriisi olukorras. Põhiseadus annab raamid, kuidas need kaks kesket institutsiooni tekivad ja mida teevad. Milline on aga nende tegevuse ajas muutuv sisu, korraldus, rahastamine, tööjaotus, omavaheline suhestatus jne. Need ja paljud muud teemad vajavad lahtimõtestamist ning koos meie oma ajaloolise kogemuse ja teiste demokraatlike riikide õnnestunud ning ka mitte õnnestunud reformide ja muudatuste pagasiga kokku liitmist.

Võtame ka teise teema – rohepööre kui ühine väljakutse. Kas on arukas ka seda probleemi anam ignoreerida. Vast mitte – meie koduplaneet saab hakkama ka ilma inimeseta, olgugi et me võime temale palju haiget teha. Inimene aga peab oskama oma kodu hoida ning kui ta ei tee siis juhtub see mida meist igaüks võib meediast või juba ka koduaknast ainuüksi sellel suvel jälgida. Järelikult peame kõigepealt lahti mõtestama, mis on kõige olulisemad küsimused ning siis koos püüdma neid lahendada. Ka siin kehtib jätkuvalt põhimõte – mõtle globaalselt ning tegutse lokaalselt. Jah, ka Euroopa Liit on valmis siin rahaliselt panustama, aga näiteks Ida-Virumaa kui piirkonna, aga ka riigi ning iga elaniku elu paratamatu muutuse peame ikka ise koos läbi mõtlema ja siis korraldama selle jätkusuutlikuna. Tõsiasi on tuleb võtta vajadust toimida ka siin ühiselt – riigi ja kohaliku omavalitsuse poliitikud, praktikud ja teadlased. Kaks päeva arutelusid, sh töötubades kuhu ka Tallinna Ülikool panustab, peaks andma nii uusi ideid ja teadmisi kui ka oskusi edasiseks koostööks.

Kaks suurt tänast juubelit - 155 ja 30 aastat on küll erinevatest eesti rahva ajaloo etappidest aga neid ühendab üks kindel tunnus – soov olla vaba omal maal! Austame neid kes sellesse on panustanud. Võib-olla me ei oska vabadust ikka veel piisavalt hinnata? Aga tehkem lihtne mõtterännak – kas eelmise korra jätkudes toimuks täna Tartus Eesti kuues Omavalitsuspäev? Lennukaid ideid ning südikust nende ühiseks elluviimiseks!